



Huddinge

Underlag inför Mål och budget 2020-2022 för Klimat- och stadsmiljönämnden

Innehåll

Innehåll	2
Huddinges vision och mål	3
Bra att leva och bo	4
Fler i jobb	5
Ekosystem i balans	6
Systematisk kvalitetsutveckling	7
Attraktiv arbetsgivare	8
Sund ekonomi	9

Huddinges vision och mål

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I Ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder.

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna och detta är formulerat i *tre strategiska mål* under rubriken *effektiv organisation* som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Systematisk kvalitetsutveckling
- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi

I underlag inför Mål och budget 2020–2023 beskriver nämnden de viktigaste frågorna för ökad måluppfyllelse, trender, utvecklingstendenser, demografiska förändringar och annat som påverkar nämndens verksamheter samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder.

Klimat- och stadsmiljönämnden har inte inkluderat det övergripande målet Utbildning med hög kvalitet eftersom det främst berör utbildningsnämndernas verksamhetsområden. Detsamma gäller för det övergripande målet God omsorg för individen som omhändertas av verksamhetsområdena inom utbildningsnämnderna, kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, vård- och omsorgsnämnden samt socialnämnden och utskotten. Klimat- och stadsmiljönämnden verksamhet ryms istället under de tre målområdena Bra att leva och bo, Fler i jobb och Ekosystem i balans.

Bra att leva och bo

Kommunen planerar att bygga många nya bostäder och etablera ett stort antal nya arbetsplatser de kommande åren. Framförallt ska det ske inom de regionala stadskärnorna Flemingsberg och Kungens kurva, i Huddinge centrum, Storrängen och inom Spårväg syds influensområde.

Detta ger goda förutsättningar för att skapa levande stadsmiljöer, prioritera gång-, cykel- och kollektiv-trafik samt funktionsblandning. När kommunen växer ska det ske på ett ansvarsfullt sätt; utgångspunkten är att kombinera en ekonomisk tillväxt samtidigt som miljön främjas och unika naturvärden bevaras. Dessutom ska alla invånare få en jämlik service, ett jämlikt bemötande och jämlika livsvillkor. För att åstadkomma detta hållbara samhälle är det viktigt att den offentligt finansierade och kommersiella servicen byggs ut i takt med bostadsbyggandet, samt att det skapas förutsättningar för fler arbetsplatser.

Samhällsbyggnadsprocessen, lokalplaneringsprocessen och investeringsprocessen har integrerats, men det är ett omfattande förändringsarbete och processerna behöver fortsätta att utvecklas. Processer behöver implementeras i hela organisationen och roller behöver tydliggöras.

Ökad drift och underhåll som effekt av ökat bostadsbyggande

Tätare bebyggelse innebär att skötsel och underhåll ska utföras på trängre ytor, där slitaget dessutom är högre med fler människor som ska nyttja parker och andra anläggningar. Klimat- och stadsmiljönämnden behöver ta fram tematiska strategier kring drift och underhåll som utgör effektiva planeringsunderlag. Detta är ett omfattande arbete som kan påbörjas under 2020 och slutföras under 2021 under förutsättning att personella resurser kan avsättas. Det kan exempelvis vara standards för hur många km väg som avstjälpningsplatser för snö har kapacitet att hantera och därmed hur tätt dessa avstjälpningsplatser eller andra så kallade teknikytor behöver ligga.

Nämnden behöver även ta fram drift- och skötselplaner för de parker, lekplatser, vägar och andra anläggningar som byggs. Detta arbete har påbörjats och kommer fortsätta under 2020 eftersom det är omfattande arbete som görs parallellt med löpande hantering av drift och skötsel. Många anläggningar kräver specifik skötsel och utbyte av utrustning som är specialbyggd. För att säkerställa att anläggningarna hålls attraktiva behövs bättre framförhållning och planering av livslängd för utrustning och skötselplaner. I detta behöver

nämnden samverka med samhällsbyggnadsverksamheterna inom kommunstyrelsen.

I takt med utbyggnaden av nya bostäder och omvandling av kommunens fritidshusområden ökar volymen av gator, vägar och gång- och cykelvägar kontinuerligt. Huddinge kommun har exempelvis lekplatsprogram, parkprogram, badplatsprogram samt entréprogram och skötselplaner för naturreservaten liksom åtgärdsprogram för Tyresån, Orlången och Trehörningen och kommande åtgärdsprogram för Magelungen, Drevviken, Långsjön och Forsån. Även ett nytt miljöprogram fastställdes 2017. Upprustning och nyanläggning i enlighet med dessa program och beskrivningarna i planeringsförutsättningarna innebär såväl volymökningar som kvalitetshöjningar och därmed successivt ökade driftskostnader under de kommande åren. Detta är en utmaning för drift- och underhållsverksamheten.

Arbete med att inventera och dokumentera klimat- och stadsmiljönämndens skötselobjekt är ett omfattande arbete för att få kontroll över vilka skötselobjekt nämnden ansvarar för. Arbetet har påbörjats och en första etapp beräknas klart under 2019. Systemstöd för förvaltning behöver införas vilket kräver kravställning, upphandling och införande. Detta har påbörjats och beräknas slutföras under 2020. Därefter kan en beräkningsmodell tas fram för drift och underhåll för att kunna göra bedömningar om resurser och ärendemängder för natur- och stadsmiljös driftverksamheter.

När en beräkningsmodell finns på plats bör beslut om ny eller ombyggnation av en anläggning även innehålla ett beslut om ökade driftkostnader som ger en direkt koppling mellan investeringsmedel och driftmedel. Detta för att hela kostnaden för en ny anläggning ska synliggöras vid investeringsbeslutet och att driftbudgeten för befintliga anläggningar inte urholkas. De grova kostnadsuppskattningar som ändå görs i dagsläget bör fortsätta för att synliggöra den totala kostnaden av en samhällsbyggnadsinvestering och utgöra ett underlag för uppräkningsav klimat- och stadsmiljönämndens driftbudget.

Förvaltningens bedömning är att de budgeterade medel som kommunen avsatt hittills för uppdraget att ansvara för drift- och underhåll av kommunens offentliga miljö såsom gator, belysning parker, lekplatser och naturområden inte är tillräckliga. Uppdragets omfattning och antalet skötselobjekt som det beskrivs ovan har ökat mer än den utökning av medel som förvaltningen fått de senaste åren. Den nuvarande modellen för uppräkningsav driftbudget täcker i princip bara kostnadsökningar på grund av ökade entreprenadkostnader och lönekostnader för skötsel av befintliga uppdrag och inte

de nya parker, bostadsområden etc. som färdigställts de senaste åren. Se vidare under rubriken Sund ekonomi.

Samordning av drift av utemiljöer

Uppdraget med att samordna driften av utemiljöer mellan kommunen, Huga Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB påbörjades under 2018 och kommer behöva fortsätta även under kommande planeringsperiod. De tre organisationerna ska utreda möjligheter att skapa gemensamma lösningar inom områdena, lokaler, upphandling och samordning kring drift av olika angränsande skötseltytor. Gemensamma lösningar inom dessa områden avser att såväl effektivisera som utveckla driften av kommunens utemiljöer.

Nämnden har fått ansvaret att ha en bredbandsansvarig som handlägger kommunens bredbandsfrågor. Syftet med bredbandsansvaret är att rollen ska sköta kontakterna med näringsliv och allmänhet samt inneha det formella

samordningsansvaret för bredbandsfrågorna. Detta görs inte idag på grund av brist av resurser vad gäller både personal och ekonomi.

Öka attraktionskraften

För att göra Huddinge till en av de tre populäraste kommunerna i länet att bo i och besöka behövs ett ökat fokus på turismen. Genom våra många naturreservat lockas flertalet besökare och besöksantalen har gått upp de senaste åren och förväntas öka i framtiden. Detta kräver ökade satsningar på information och att tillgängliggöra natur- och kulturmiljön för besökare och Huddingebor. Vidare finns ett arbete med att utveckla parker, promenadstråk och stränder som också ökar kommunens attraktionskraft på besökare.

Fler i jobb

Traineeprogram och jobbfrämjande insatser

Förvaltningen har under många år tagit emot personer utanför arbetsmarknaden i syfte att öka människors möjligheter till arbete. Under nästkommande år kommer nämnden att se över förutsättningarna att ta emot fler personer med svag ställning på arbetsmarknaden genom bland annat 100 Huddingejobb, Unga för orten, sommarjobb, nyanlända och andra praktikformer. En förutsättning för att verksamheterna ska kunna ta emot och erbjuda god handledning samt meningsfulla arbetsuppgifter är resurser för att säkra handledning och arbetsledning för dessa jobbfrämjande insatser, framför allt för sommarjobbade ungdomar.

Förvaltningen har inlett ett aktivt samarbete med Arbetsförmedlingen för att bygga ut arbetsgruppen där arbetsmarknadsåtgärder stöttas med insatser för enklare underhåll inom naturvård, friluftsliv och landskapsvård.

Förbättrat företagsklimat

Utifrån kommunens näringslivsstrategi tar respektive förvaltning fram aktiviteter till en handlingsplan som beslutas av kommunledningsgruppen. En viktig aktivitet för såväl miljö- och bygglovsförvaltningen som för kommunstyrelsens förvaltning är att den nya tjänsten Företagskompassen blir känd och använd av företagarna. Syftet med tjänsten är att få nöjdare företagare och på så vis bidra till att skapa fler arbetstillfällen samt förbättra Huddinges företagsklimat.

Aktivt konkurrenspröva verksamheter

Klimat- och stadsmiljönämnden har redan idag en stor del av sin verksamhet utlagd på olika entreprenörer t.ex. större delen av vinterväghållningen inklusive sandsopning och belägningsprogrammet. Utifrån behov av kompetens, tillgängliga resurser och kostnader för olika åtgärder görs avvägningar mellan att utöka utförandet av externa aktörer eller att sköta underhållsåtgärder i egen regi.

Ekosystem i balans

Miljökvalitetsnormer för vatten

De senaste mätresultaten för vattenstatusen i Huddinges mest utsatta sjöar visar att EU:s vattendirektiv med dess bindande miljökvalitetsnormer med stor sannolikhet inte kommer att kunna uppnås. Förutom de negativa miljökonsekvenserna för Huddinges sjöar och vattendrag riskerar kommunen ekonomiska sanktioner om vattendirektivet för sjöarna inte uppnås. Huddinge kommun har ambitiösa åtgärdsplaner för att förbättra vattenstatusen i de mest utsatta sjöarna. Genomförande av åtgärdsplanerna fördelas mellan flera nämnder och aktörer och en välfungerande samordning mellan dessa för att få kraft i vattenvårdsarbetet är av stor vikt. För att säkerställa att ”rätt åtgärder” genomförs, det vill säga åtgärder som har bästa möjliga effekt, behövs ett helhetsgrepp där involverade aktörer samordnas och där resurser fördelas utifrån de åtgärder som behöver göras. Prioritering av vilka åtgärder som är angelägna för att uppnå god status i våra sjöar finns fastställda i flera dokument. Bland annat i Åtgärdsplan för Tyresån-Kalvfjärden 2016–2021 som fastställts inom Tyresåns vattenvårdsförbund samt i Huddinge kommuns egna åtgärdsplaner för Trehörningen och Orlången. Om åtgärdena inom dessa program ska kunna genomföras behöver kommunen förstärka kompetensen och projektledningkapaciteten inom vattenekologi och vattenvård. Flera av kommunerna inom Tyreså-samarbetet har successivt utökad sin handläggarkapacitet inom detta område genom att till exempel anställa vattenstrateger och förvaltningen anser att detta är något som även Huddinge bör göra.

En bristfällig hantering av dagvatten får stora miljökonsekvenser och innebär stora kostnader vid översvämningar. I och med att allt mer mark i kommunens tätbebyggda områden hårdgörs genom exempelvis asfaltering genereras problem kopplade till dagvatten. Kommunen behöver ta ett gemensamt ansvar för hur de negativa effekterna med avseende på dagvatten kan minska. Här omfattas allt ifrån planläggning och beslutshandling inom bygglov och miljötillsynsverksamheterna till driftverksamheten, som är den del av organisationen som får omhändertaga de problem som uppstår.

Huddinges miljöprogram

I februari 2017 beslutade kommunfullmäktige om ett nytt miljöprogram för Huddinge kommun 2017–2021. Programmet innehåller totalt 89 mål inom ett antal olika temaområden. Nämnden arbetar framgångsrikt med flera av målen, exempelvis förbättrad kemikaliehantering och biologisk mångfald och friluftsliv. Ett antal mål innebär dock åtgärder som inte ryms i nuvarande budget. Att helt fasa ut uppvärmning med direktverkande el till 2021 är ett viktigt mål men ett sådant exempel då flera fastigheter som nämnden förvaltar idag värms upp med direktverkande el.

Ett annat av miljöprogrammets mål är att ekologiskt jordbruk ska eftersträvas på kommunens mark och att kommunen ska verka för att detta sker på övrig jordbruksmark. För att målet ska kunna uppfyllas behöver gårdsstrukturen och inriktningen på jordbruksmarken ses över då jordbruksmark kommer att tas i anspråk i bland annat Glömstadalen. Lön-samheten för arrendatorerna i Huddinge kommun blir allt mindre ju fler inskränkningar i markerna som görs. I samband med den utredning som genomförts om jordägarens respektive arrendatorns ansvar har jordägarens, det vill säga kommunens, långtgående ansvar tydliggjorts. Att upprätthålla nuvarande struktur och arrendegårdar kommer att bli allt svårare under planeringsperioden. Arrendegårdarna i kommunen har positiv inverkan på såväl biologisk mångfald som kulturhistorisk upplevelse och avvägningen mellan möjligheten att bedriva jordbruk och byggandet i kommunen får med nuvarande inriktning negativa konsekvenser för dessa värden. Arealen åkermark är en av de viktigaste faktorerna som avgör hur mycket betesdjur gårdarna kan hålla vilken i sin tur avgör hur stora delar av kulturlandskapet som kan skötas. Nämnden kommer att följa frågan om jordbruksmarken och vid behov utreda och anpassa sig till specifika lösningar.

Under senare år har samarbete med externa djurhållare utvecklats. En del av de öppna markerna, främst nyrestaureerade hagar och områden belägna långt bort från arrendegårdarna, upplåts idag till djurhållare som har sin bas utanför kommunen. Detta medger att större delar av det igenväxande kulturlandskapet kan hållas öppet och ger Huddinge kommun en ökad flexibilitet i planeringen.

Miljöprogrammet sträcker sig till 2021 och därför kommer detta behöva uppdateras under planeringsperioden.

Hållbart Huddinge 2030

14 juni 2018 beslutade regeringen om Sveriges handlingsplan för Agenda 2030, Huddinge kommun är med i pilotprojektet kring att följa upp Agenda 2030 med länsstyrelsen. Under 2019 planeras uppföljning av Hållbart Huddinge 2030, vilket behöver synkas med Agenda 2030.

Kommunen har skyddat en tredjedel av sin yta inom 12 naturreservat och ett biotopskyddsområde. Ytterligare ett antal områden, bland annat Flottsbro, finns utpekade inom Översiktsplanen och Miljöprogrammet att skyddas framöver. Under 2019–2020 görs en översyn av

reservatsföreskrifterna och skötselplanerna som styr målsättningen med och åtgärderna inom naturreservaten. Huddinge har hittills placerat sig i topp i rakningar om landets bästa naturvårdskommun och bästa friluftskommun. Ambitionen är att fortsätta satsa på naturvård och friluftsliv, genom att underhålla befintlig infrastruktur och naturvården. Faktorer som begränsar möjligheten till ytterligare utveckling är en minskad driftsram och en ökande kapitaltjänstkostnad. Dessa två faktorer blir ännu tydligare då förvaltningen från och med 2019 tar över ansvaret för de miljöstrategiska frågorna med genomförandet av stora investeringar inom främst vattenvård, vilket kan medföra ytterligare drifts- och kapitaltjänstkostnader.

Systematisk kvalitetsutveckling

Digitalisering

Regeringens satsning för digital förnyelse av det offentliga Sverige, ”Digitalt först” är en viktig del i arbetet med att digitalisera, stärka och samordna styrningen för att skapa en enklare, öppnare och effektivare förvaltning som är mer tillgänglig för invånarna.

Huddinges mål är att skapa en ”digital kommun” där invånare, företagare och besökare på ett effektivt sätt guidas rätt. Kommunens digitala tjänster ska alltid vara tillgängliga. Huddinge kommun behöver gemensam tjänsteutveckling och utveckling med användarperspektivet i fokus för att klara av en effektiv omställning till en mer digital kommun.

I samband med att miljö- och bygglovsförvaltningen flyttar till nya lokaler under 2019 byter förvaltningen även till ett aktivitetsbaserat arbetssätt. Detta innebär bland annat att stora delar av nämndens ärendehantering bör vara pappersfri och därmed digitaliserad när flytten sker. Nämnden har delar av ärendeprocesser som är digitala men där vissa eller enstaka steg i kedjan saknas för en helt digital process.

Under 2019 kommer förvaltningen att fortsätta implementeringen av nya processer som blir konsekvensen av flytten och införande av det aktivitetsbaserade arbetssättet. Nämndens fokus kommer behöva vara på att slutföra de många digitaliseringsprojekt som pågår och ta dem in i förvaltningsfas.

Smidiga arbetsflöden och effektiva processer

Nämndens verksamheter måste ständigt pröva nuvarande arbetssätt och metoder. Med digitalisering som grund möjliggörs helt nya möjligheter att utföra uppdraget. Det är viktigt att analoga arbetsmoment inte överförs till motsvarande digitala, utan att samtidigt verkligen utmana och pröva hur den digitala miljön kan effektivisera genom att arbeta på helt nya sätt. Stadsmiljöavdelningen arbetar med att inventera skötselobjekt, ta fram processer och rutiner där det saknas samt införande av digitala systemstöd för verksamheten vilket beräknas slutföras under 2020.

För att kunna korta handläggningstider och ha kostnadseffektiva verksamheter behöver nämndens egna processer vara effektiva, men även de kommungemensamma processerna måste utvecklas. Här finns utrymme att förbättra arbetsflöden inom flera områden som till exempel inom ekonomi- och personalområdena.

Samarbetet med andra nämnder, framför allt samhällsbyggnadsverksamheterna, behöver fortsätta att stärkas. Det gäller strategiska samhällsbyggnadsärenden och områden där ansvaret är delat, till exempel näringslivsfrågor, vattenvårdsfrågor och natur-, kultur och friluftsförfrågor.

För 2019 har nämnden ett utvecklingsåtagande att tydliggöra basuppdraget vilket kommer slutföras under året. Åtagandet innebär att jämföra nämndens reglemente och gällande lagstiftning med den verksamhet som nämnden idag utför för att sedan besluta om och tydliggöra vilka uppgifter som ska utgöra nämndens basuppdrag. Effekterna av detta

utvecklingsåtagande kommer att behöva omhändertas under planeringsperioden.

När miljö- och bygglovsförvaltningen flyttar till Flemingsberg och de fysiska avstånden ökar blir det än mer betydelsefullt med ett välfungerande samarbete med andra nämnder och förvaltningar.

Attraktiv arbetsgivare

Attrahera, utveckla och behålla

Att arbeta med de områden som är särskilt prioriterade och kommunövergripande är fortsättningsvis av betydelse under planeringsperioden: att vara en attraktiv arbetsgivare både för rekrytering av nya medarbetare men också för att behålla de medarbetare vi redan har, att ha bra chefer eftersom ledarskapet har stor betydelse för medarbetarnas arbetsmiljö och verksamhetens kvalitet samt öka frisknärvaron genom att minska sjukfrånvaron genom ett systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete.

Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla och utveckla kompetens är avgörande för kompetensförsörjningen. Som beskrivits ovan växlar Huddinge upp takten i bostadsbyggandet och många andra kommuner vill växa på samma sätt, vilket gör att konkurrensen inom framför allt bristyrkesgrupperna kvarstår från såväl andra kommuner som statliga och privata aktörer. Delvis kopplat till utmaningen med bristyrken är en hög personalomsättning. Tendensen utifrån de senaste åren är att nämnden kommer att ställas inför ett fortsatt stort rekryteringsbehov.

Många yrken med brist på arbetskraft finns inom expansiva områden på arbetsmarknaden; fortsatt stark konjunktur inom samhällsbyggnadssektorn bidrar till starkare efterfrågan inom vissa yrkesområden. Nämnden har ett antal bristyrken eller svårrekryterade yrkeskategorier. Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning, anläggningsarbetare och anläggningsmaskinförare fortsätter att vara attraktiva på arbetsmarknaden och förväntas ha liten konkurrens om jobben det närmsta året.

Den strategiska kompetensförsörjningen syftar till att säkerställa att rätt kompetens finns i verksamheten för att uppnå dess mål. Det innebär att arbeta långsiktigt, strukturerat och målmedvetet med insatser som bidrar till att nämnden kan attrahera och rekrytera nya medarbetare samt att utveckla och behålla befintliga medarbetare.

Ledarskap

Ledarskapet i förvaltningen ska bidra till att nå målen genom att på ett tydligt och engagerat sätt skapa förståelse för uppdraget, klargöra och kommunicera mål och åtaganden samt bidra till välfungerande processer.

Chefsuppdraget ska vara tydligt och utgå från de värderingar som finns i Huddinge kommuns personalpolicy. Ledarskapet har betydelse för medarbetarnas goda förutsättningar och optimala prestation, arbetstillfredsställelse och utveckling. Syftet är att ha välfungerande verksamheter vilka förutsätter engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer. Nämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare och chefer når resultat i en god arbetsmiljö.

Medarbetarskap

En kontinuerlig utveckling av medarbetarskapet syftar till att ge ledare och medarbetare ett enkelt men effektivt ramverk för att förbättra sitt inflytande, att utveckla miljöer som inbjuder till öppenhet och ansvarstagande för att uppnå gemensamma resultat, att ge medarbetarna en tydlig bild av hur de genom sitt arbete och förhållningssätt kan bidra till att omsätta kommunens värdegrund i handling i den löpande vardagen.

Goda förutsättningar

Att skapa goda förutsättningar för medarbetare handlar om att arbeta strukturerat och kontinuerligt för en god arbetsmiljö. Systematiskt arbetsmiljöarbete skapar goda arbetsvillkor, bra arbetsorganisationer och förebygger ohälsa. Viktigt för nämnden är att arbeta för en hälsosam arbetsbelastning.

Inom det systematiska målarbetet pågår en kontinuerlig utveckling av hur nämnden arbetar för att få en högre grad av förankring och förståelse för målarbetet hos medarbetarna. Pågående arbete behöver fortsätta under planeringsperioden för att medarbetarna i högre grad ska uppleva att målen för arbetsplatsen är tydliga, realistiska, påverkningbara utifrån hur man kan uppfylla dem och utvärderingsbara. Detta är viktigt för att varje medarbetare ska kunna arbeta effektivt, prioritera rätt bland olika arbetsuppgifter och i linje med förvaltningens mål.

Aktiv och systematisk rehabilitering blir fortsättningsvis viktigt för att sänka sjuktalet och öka frisknärvaron.

Under kommande planeringsperiod arbetar förvaltningens samtliga medarbetare och chefer i nya lokaler och ska kunna utföra sitt basuppdrag på bästa sätt på en arbetsplats och i en

arbetsmiljö som alla trivs och utvecklas i. Det aktivitetsbaserade arbetssättet innebär en omfattande förändring för organisation, grupp och individ vilket innebär fortsatt behov

av efterföljande arbete med anpassning, forma och stabilisera.

Sund ekonomi

Aktivt söka extern finansiering

Kommunen behöver se över möjligheten till alternativa intäktskällor för att kunna genomföra satsningar på till exempel parker, badplatser och naturstigar. För att kunna tillgodogöra sig nya intäktsströmmar ska pilotprojekt och ett systematiskt arbetssätt utvecklas som bidrar till ökad delaktighet och engagemang från invånare och företag i kommunen. Förvaltningen avser att söka statliga bidrag för kostnader för flytt av fordon.

Ökade krav och förväntningar från politiken

Kraven från politiken och samhället i stort ökar på nämndens verksamheter men en samsyn på vad detta innebär ekonomiskt saknas. I beslut om nya projekt borde alla kostnader under hela investeringsobjektens livslängd tas i beaktande såsom projektering-, bygg- och driftkostnader. Med högre krav på skötsel-/kvalitetsnivåer och fler objekt/anläggningar/områden att förvalta och drifta ökar kommunens kostnader för förvaltning av den offentliga miljön och om det inte tillförs de ekonomiska medel som behövs måste medel tas från andra uppdrag eller kvalitetsnivåer på utförande sänkas.

Samarbeta med andra kommuner kring jämförelseanalys

Arbetet med att få fram underlag för jämförelser av kostnader och skötselnivåer med andra kommuner har påbörjats under 2019. Då de flesta kommuner har lite olika organisation, struktur och rutiner kring förvaltning av den offentliga miljön är det dock inte helt enkelt att få fram rättvisande siffror för att göra bra jämförelser.

Ny modell för tilldelning av driftmedel

Nämnden behöver fortsätta arbetet med att stärka strukturer, systematik, prognostisering med mera kopplat till natur- och stadsmiljöverksamheterna. Här har nämnden sina största kostnader och flera steg behöver tas för att skapa bättre kontroll på dessa, hur de bäst ska användas och vilka kvalitetsnivåer kommunen ska ha avseende drift och skötsel av sina investeringar.

I och med de senaste årens antagande av planer för cykel- och gångtrafik, parker, lekplatser och naturreservat har

kommunens ambition höjts vad gäller investering i nya parker och lekplatser och hur skötseln av tex gång- och cykelvägar ska utföras vilket ställer högre krav på skötsel än tidigare. Denna ambitionshöjning i kombination med att fler nya parker, lekplatser, vandringsleder och bostadsområden byggts gör att förvaltningens budget för drift- och underhåll behöver anpassas efter det utökade uppdraget. Den nuvarande modellen för uppräknig av driftbudget täcker i princip bara kostnadsökningar på grund av ökade entreprenadkostnader och lönekostnader för skötsel av befintliga uppdrag och inte de nya parker, entréer till naturreservat, bostadsområden etc. som färdigställt de senaste åren. Bara under 2018 tillkom två nya bostadsområden, Västra Länna och delar av Gladö kvarn med nya vägar, naturområden och lekplatser. De senaste åren har flera fritidshusområden med tidigare privat förvaltning av vägar, lekplatser och grönområden överförs till kommunal regi genom planläggning. Detta har inneburit ökade kostnader för driften som enligt förvaltningens bedömning inte kompenseras genom den nuvarande modellen för utökning av driftmedel.

För att kunna hantera bortforsling av tunga fordon behövs ytterligare uppställningsplats i Gräsvreten, Länna, detta medför hyreskostnader samt kostnader för inhägnad, larm och miljösäkrande åtgärder. Ökade driftkostnader för detta bedöms till 300 tkr per år. En översyn av taxan för flytt av tunga fordon behöver också göras för att få bättre kostnadstäckning. Andelen fordonsägare som betalar är tyvärr låg varför denna verksamhet kostar pengar för kommunen. Krav på digitalisering, effektivare planering, bättre kontroll och flytt till aktivitetsbaserat kontor medför behov av programvara för förvaltning av vägar, förvaltning av belysning, förvaltning av parker samt för flytt av fordon.

För vinterväghållning har kostnaderna de senaste två vinternerna överskridit budgeterade kostnader. Förvaltningen har fått extra driftmedel 2019 för att förbättra förutsättningarna för att förbättra förutsättningarna för att vintercykla genom sopsaltning. Pilotprojektet med sopsaltning 2019-2020 beräknas kosta strax över 6 mnkr per år medan de extra driftmedlen tillsatta för detta är 4 mnkr. Om budgeten för vinterservice ska ligga på samma nivå som idag (35 mnkr), kommer kostnaderna för vintercykling att behöva ställas mot andra önskade kvalitetskrav för ökad nöjdhet med

vinterväghållningen. Förvaltningen kommer under 2019 att genomföra en ny större upphandling av vinterservice som även omfattar viss helårsservice vilket förväntas ge bättre kontroll över kvalitet och kostnader men kostnadsnivån beräknas bestå. Förvaltningen ser därför ett behov av tilldelade medel för vinterväghållning justeras upp till motsvarande 45 mnkr för de kommande åren. Det finns fördelar att separera budget för vinterdrift från annan drift såsom belysning, gator, parker, broar m.m. Detta med anledning av att kostnader för vinterdrift varierar beroende på väder och påverkar övrig drift negativt efter en svår vinter.

Underhållet av kommunens öppna dagvattendiken är eftersatt och en särskild insats för att röja och dika ur behövs under 2019–2020. Idag riskerar områden att svämma över vid kraftiga regn och akuta och kostsamma insatser måste göras som istället kan förebyggas. En insats för dagvattendikena skulle därför kunna hålla nere kostnaderna och öka nöjdheten hos invånarna. Innan arbetet med att dika ur påbörjas behöver en plan tas fram för arbetet, vilket förvaltningen planerar göra under 2019. Beräknad kostnad för detta är ca 7,7 mnkr per år de kommande åren vilket förvaltningen bör tillföras medel för.

Kommunfullmäktige och Stockholm vatten och avfall AB (SVOAB) har beslutat om en ny VA-taxa med höjningar av avgifterna för att öka kostnadstäckningen för SVOAB från och med 1 juli 2018. Den nya taxan innebär en kraftig höjning för hanteringen av dagvatten från allmän platsmark från 0,4 miljoner kronor per år till 4 miljoner kronor per år. Nämnden begär en ökning av driftbudgeten motsvarande kostnadsökningen.

För barmarksunderhåll är nuvarande driftbudget på en minimnivå jämfört med vad som är det egentliga behovet. Drift och underhåll av gator, parker, lekplatser m.m. är eftersatt och budgeten bör utökas med uppskattningsvis ca 10 mnkr per år. Åtgärder som kräver extra medel som inte ryms i nuvarande budget är t.ex. linjemålning och park- och lekplatsskötsel, särskilt för att upprätthålla den höga standarden i nyanlagda parker och lekplatser. Förvaltningen har påbörjat arbetet med inventering och digitalisering som behövs som underlag för att en ny beräkningsmodell kan tas fram för drift och underhåll. Fram till dess att detta underlag är klart bedömer förvaltningen att de budgeterade medlen som kommunen hittills avsatt för förvaltningens driftuppdrag inte är tillräckligt. I underlaget till mål och budget redovisas uppskattade kostnader utifrån vad som är känt i nuläget och mer konkreta underlag kan presenteras efter genomförd inventering och framtagna skötselplaner.

Förvaltning av naturreservat

Kommunen har skyddat en tredjedel av sin yta inom 12 naturreservat och ett biotopskyddsområde. Under de senaste åren har samtliga reservat genomgått en period av intensiva investeringar i enlighet med klimat- och stadsmiljönämndens basuppdrag och naturreservatens skötselplaner. Stora resurser har lagts ned på att anlägga gränsmarkeringar, parkerings- och rastplatser, leder, entréer, grillplatser och övriga anläggningar för det rörliga friluftslivet. Under 2019 invigs 8 mil sammanhängande vandringsled i kommunen i och med Huddingeledens officiella invigning. Utöver skötsel av anläggningar för friluftslivet ingår även våtmarksskötsel, naturvårdande skogsskötsel, praktisk fornminnesvård och drift av byggnader inom naturreservaten i driftverksamheten.

Alla dessa satsningar jämte Huddinges starka demografiska utveckling har inneburit att antalet besökare och kraven på tillgänglighet och information har ökat. I takt med att friluftsinfrastrukturen byggs ut behöver både tillsynen och underhållet att förstärkas så att kommunen kan behålla en jämn och hög kvalitet på rekreationsområdena, i linje med ambitionen att behålla topplaceringen som landets främsta friluftslivs- och naturvårdskommun. Dessa ökande behov syns inte minst i ökande kostnader för soptömning och städning av entréer och andra målplatser för besökare. Med nuvarande bemanning och driftsram kan standarden och tillgängligheten inom naturreservaten inte upprätthållas på lång sikt.

Under 2019 görs en analys av driftskostnader och kapitaltjänstkostnader för naturvårdsverksamheten som under senaste åren ökat i snabb takt. Utfallet av analysen och arbetet med underhållsplanen för fastigheter kommer att tjäna som underlag till en väl underbyggd kostnadsättning av driftverksamheten kopplad till möjlig kvalitet och servicenivå. Under 2020 påbörjas arbetet med att ta fram en ny underhållsplan för samtliga fastigheter inom nämndens ansvarsområde, samtidigt som ett nytt förvaltningssystem sätts i drift. Detta kommer att ge en väsentligt förbättrad säkerhet vid budgetering, uppföljning och rapportering av driftskostnader inom delar av naturvårdsverksamheten.

Under 2017 antog dåvarande natur- och byggnadsnämnden en åtgärdsplan för bekämpning av invasiva arter. Kostnaderna för att bekämpa jätteloka inom naturreservaten, åtgärda övriga invasiva växter och utfiskning av karp i Kärrsjön och Kvarnsjön uppskattas till ca 280 timmar per år, vilket endast delvis ryms inom nuvarande driftsbudget. Utanför naturreservat bekämpas jätteloka efter inkomna felanmälningar.

I samband med 2018 års bekämpningsarbete har det visat sig att förekomsten av jätteloka än mycket mer utbredd är man tidigare trott. Nämndens sammanfattande bedömning är att en mer systematisk bekämpning av de två mest

utbreda arterna jätteleka och lupin kräver en utökning av driftsram med uppskattningsvis 250 tkr kronor per år. Därutöver bör större resurser läggas på kartering av invasiva arters förekomst, särskilt i och omkring tätortsområdena. Totalt bör 350 tkr kronor tillskjutas för detta projekt årligen. Åtgärder för bekämpning av brunråtta ingår inte i denna kalkyl. Under 2019 skärps kraven på bekämpning av invasiva arter där man numera som markägare har skyldighet att bekämpa utpekade arter, som t.ex. jätteleka. Länsstyrelsen har möjligheten att förelägga om bekämpning och kommuner har möjligheten att utföra åtgärder på annans mark, på markägarens bekostnad.

När Kommunfullmäktige fattade beslutet om inrättandet av de senaste naturreservaten, Lissmadalens, Drevvikens och Gladö kvarnsjöns naturreservat 2014 beskrevs den ökade driftkostnaderna för detta i skötselplanerna, till 300 tkr per år. Nämnden har inte fått ökning motsvarande denna driftkostnad i budget sedan dess. Motsvarande behov för fastigheterna inom nämndens ansvarsområde är 200 tkr. Ytterligare medel behövs för driften av de ytor som anläggs inom de pågående större vattenvårdsprojekten för Balingsholmsdalgången och Ebbadalsdiket. Hur stora driftkostnaderna blir kan uppskattas först då planeringsprocesserna är avslutade, dvs tidigast under 2020.

Investeringar

Under 2019 inför förvaltningen kommunens projektledningsverktyg för uppföljning av projekt inom naturvården. Genom verktyget kan planering, budgetering, uppföljning och redovisning ske på projektnivå likväl som för verksamheten som helhet. Det nya verktyget kommer att underlätta prognosläggning och minimera kapitaltjänstkostnaderna. Det kommer även att ge nämnden utökade möjligheter att styra över och följa upp verksamheten. Från och med 2020 föreslås därför en förenklad indelning i följande tre investeringstyper:

Fastighetsinvesteringar (omfattar alla byggnader samt alla fasta anläggningar inom natur- och klimatavdelningens ansvarsområde, så som arrendegårdar, stall, stängselssystem, torp och kulturbyggnader.) Fastighetsinvesteringar omfattar åtgärder som Huddinge som jordägare är skyldig att sköta på sidosarrenden, upplåtelseavtal, hyresavtal med mera. Det gäller såväl investeringar i byggnader och ombyggnationer på exempelvis ridanläggningar, som reinvestering i stängsel och åtgärder på naturmark i övrigt. Ett fastighetssystem kommer att upphandlas under 2019 i samverkan med lokalplaneringen på KSF. Det kommer att ge ett effektivt digitalt stöd för fastighetsförvaltningen. Under 2017 och 2018 har det genomförts laga syn på fyra av arrendegårdarna i

samband med att nya femåriga avtal tecknats. Synehandlingarna påvisar ett stort behov av investeringar på gårdarna, framför allt på Björksättra gård. Lagreglerna i jordabalken gällande gårdsarrenden är tydliga; för jordägaren gäller en tvingande bestämmelse om byggnadsskyldighet vilket innebär en skyldighet för jordägaren att bygga om eller ersätta förbrukade byggnader.

Naturvårdsinvesteringar (omfattar investeringar för naturvård och friluftsliv inom natur- och klimatavdelningens ansvarsområde, såsom rastplatser, vandringsleder, entréer och parkeringsytor.) Naturvårdsinvesteringar omfattar investeringar som är nödvändiga för att behålla den biologiska mångfalden och tillgängligheten för besökare på kommunens naturvårdsfastigheter (totalt 6 000 ha). De flesta investeringsprojekten grundar sig i av kommunens fastställda reservatsbeslut. Främst omfattar detta investeringar i landskapsvård och friluftsliv, men även utmärkning av reservatsgränser, informationstavlor med mera som reservatsförvaltningen är skyldig att anlägga.

Vattenvårdsinvesteringar Här ingår alla vattenvårdsåtgärder, utan hänsyn till vilket åtgärdsprogram som har initierat dem. Dessa kan naturligtvis ligga både inom och utanför arrendegårdsområden. Principiellt är vattenvård en del av naturvården, men verksamhetens storlek och komplexitet samt kommunens fokus på vattenvårdsfrågor föranleder denna särredovisning. Vattenvårdsinvesteringar utgår huvudsakligen från fastställda åtgärdsprogram, som Åtgärdsprogrammet för Tyresån och Kalvfjärden 2016–2021, Lokala Åtgärdsprogrammet för Trehörningen 2015–2021 och Lokala Åtgärdsprogrammet för Örlången 2015–2021. Förvaltningen ingår även i samarbeten och projekt som leds av andra huvudmän, som Stockholm Vatten och Avfall AB.

I enlighet med kommunens miljöprogram ska direktverkande el fasas ut till 2021 och nämnden har uppskattat de årliga investeringskostnaderna för detta under planeringsperioden.

Investeringsbehov natur	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Fastighet	3 000	3 200	2 500
Naturvård	2 800	3 000	3 200
Vattenvård	2 500	3 000	3 000
Summa	8 300	9 200	8 700

Reinvesteringar stadsmiljö

Gatuinvesteringar utgår huvudsakligen från fastställt

beläggningsprogram. Reinvesteringar i parker utgår från ett med tiden uppbyggt behov. Särskilda insatser för att röja och dika ur öppna dagvattenanläggningar, diken, kommer att krävas enligt kommande plan. Gammal gatubelysning kommer att ersättas med LED och utbyte av uttjänta belysningsstolpar kommer att göras under planeringsperioden.

Investeringsbehov stadsmiljö	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Beläggning	60 000	62 000	64 000
Gatubelysning	13 000	13 500	13 500
Åtgärder broar/konstbyggnader	12 500	12 500	12 500
Parker, lekplatser, bryggor och bad	5 100	5 100	5 100
Summa	90 600	93 100	95 100

Huddinge stationsområdet

I området vid Huddinge station, i första hand gångtunneln under järnvägen och dess anslutningar mot bussterminalen och bebyggelsen på Fullerstasidan och mot Huddinge centrum på andra sidan behöver ett antal större åtgärder genomföras för att förbättra funktionen och den offentliga miljön. Några mindre reparations-/återställandeåtgärder kommer genomföras under 2019 men området behöver genomgå en större reovering som förvaltningen inte bedömer kan invänta utvecklingsplanarbetet för centrala Huddinge. I första hand föreslår förvaltningen att samhällsbyggnadsavdelningen på kommunstyrelsens förvaltning får i uppdrag att snarast genomföra ett antal åtgärder som både är reinvesteringståtgärder men som också skulle kunna innefatta åtgärder för att utöka antalet cykelparkeringar och en översyn och

förbättringar av områdets övriga funktioner utöver nedan nämnda reinvesteringståtgärder. I andra hand föreslås att miljö- och bygglovsförvaltningen tilldelas medel för reinvesteringståtgärder för åtgärdande av dagvattenproblem, trasig markvärmeanläggning, utbyte av plattläggning och galler, åtgärdande av slänter mm.

Det bör noteras att det råder en osäkerhet kring vilka åtgärder som kan räknas som investering eller driftmedel och att utredning pågår för att skapa klarhet i detta. Det gäller t.ex. åtgärderna med aluminiumfällning i sjöarna och beläggningsarbeten.

Ökade kostnader för nya verksamheter

Miljö- och bygglovsförvaltningen ansvarar från och med 1 april 2019 för det strategiska klimat- och miljöarbetet i kommunen. Det innebär bland annat att förvaltningen tar över ansvaret för några av de stora miljöprojekten som initierats och drivits av kommunstyrelsens förvaltning. När dessa projekt, som för närvarande befinner sig i planerings- och tillståndsfasen, genomförts, uppkommer driftskostnader för underhåll av anläggningar och kapitaltjänstkostnader. Dessa kommer att ha långtgående konsekvenser för förvaltningens möjlighet att finansiera driften.

Ansvaret för de miljöstrategiska frågorna medför bland annat att förvaltningen får bära kostnaden för kommunens medlemsavgift till Tyresåns och Mälarens vattenvårdsförbund. Tyresåns VVF har aviserat en höjning av medlemsavgiften under 2020 med 12% till 379 tkr.